

GYULAFEHÉRVÁRI HIRLAP

Előfizetési árak:

Egész évre 8 K., félévre 4 K., negyedévre 2 K. Egyes szám ára 20 fill.

Megjelenik minden héten egyszer: Csütörtökön.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos: ÁVÉD JÁKÓ

Munkatársak:

Dr. Mayer Ödön és Balla István.

Kiadó: PAPP GYÖRGY

Szerkesztőség Apaffy utca 186. sz.

Kiadóhivatal: Papp György könyvnyomtató intézetében.

Hirdetések díjszabás szerinti árban közöltetnek.

Gyulafehérvárt, 1904. év július 19.

Olvasom a „Gyulafehérvár és Vidéke” vezércikkét. Közegészségi intézményeink tarthatatlan állapotáról és arról a szánalmas helyzetről tárgyal, hogy ebben a nagy szárazságban „nincs hely, hol az ember a hőségtől és portól elszibadt tagjait felüdíthetné.” S mind ennek oka a rendőrség! Hogy nincs eső, nincs vízvezeték, nincs tisztességes uszodánk, ennek mind a rendőrség az oka, „melyben a tagoknak nincs lelkiismeretük, kiknek nincs köteletségérzetük annyi sem, mint egy jóra való falushírnök.”

Én úgy tudom, hogy az egészségügyi dolgokban elsőfoku hatóság a városi tanács. S ha a tisztelt cikkirő egy kis fáradságot vett volna magának s megnézte volna az 1876. évi XIV. t. cikket, úgy olvashatta volna, hogy van egy egészségügyi bizottság, mely bizottság tanácskozó, véleményező és indítványozó testület.

Tehát minden városnak van egy egészségügyi bizottsága, ez a bizottság van hivatva a városi tanácssal és a képviselő testülettel karöltve a közegészségügyi dolgokra vonatkozólag előterjesztéseket tenni, indítványozni, egyes dolgokat megvitatni, mit aztán a képviselő testület vagy elfogad, vagy nem! Na már most, hogyha nem adnak a város öntöztetésére, a szemét eltakarítására, a város separtetésére elegendő és szükséges összeget, ennek megint csak a rendőrség az oka!

Aztán baj van az uszodával, hogy az uszoda tulajdonosa nem szándékszik az uszodáját megújítani, csupán azért, mert a városi tanács nem akar balek lenni, s nem hajlandó örök áron uszodáját megvenni, vagy állandó évi subventiót

adni, a mint azt az uszoda tulajdonosa akarja, annak megint a rendőrség az oka. Azt azonban nem tudják, vagy nem akarják tudni, hogy az uszoda tulajdonosa előterjesztésére egy bizottság járt künt a helyszínén, bejárták a patak partját egész a város végéig, kötelezték a szeszgyár tulajdonosát, hogy beton réteggel és csövekkel vezesse ki a patakon keresztül kifolyó csapadékot, a mit a szeszgyár tulajdonosa kifogástalanul el is készíttetett. Bent volt a bizottság Jäger úr uszodájában is, s a felvett jegyzőkönyv tanúsága szerint azt jelenleg a fürdésre teljesen alkalmatlannak találta, mert egészen iszapos, piszkos és tisztátalan, mohos rétegekkel van ellepve teljesen elhanyagolt állapotban.

Eltekintve mindezekről azt sem veszik figyelembe, hogy M.-Igenen, Sárdon, Kisfaludon keresztül minden piszkot, hulladékot dobnak és eresztenek be a patakba, a mi már ott megfertőzötté és élvezhetetlenné teszi a vizet.

Aztán kérem, a legjobb akarat mellett sem igen lehetne fürdeni, mert már több két hétnél nincs egy csepp víz sem. Gyulafehérvárt és környékén már három hete, hogy egy szem buzát, egy szem kukoriczát sem lehet öröltetni, mert a malom árka mindenütt kiszáradt. Hogy nincs elegendő vízbőség, annak megint nem lehet a rendőrség az oka!

Arra pedig egyáltalában nem akarok reflektálni, hogy a rendőrség nem teljesíti és nem szerez érvényt a városi tanács rendeleteinek, ezt mások vannak hivatva megbírálni, s nem a „Gyulafehérvár és Vidéke”. Elégé méltányolják és meg vannak elégedve a rendőrség eljárásával felsőbb helyen, a kik annak megbírlására sok-

kal illetékesebbek s ha a „Gyulafehérvár és Vidéke” mindenben kákan esemőt keres s mindent a rendőrség számlájára ró fel, ha jól esik, hát csak tessék.

Aztán tisztázzuk csak a fogalmakat. Distingváljunk! Ha valaki valamit rosszul tesz, ha kötelességét nem teljesíti, ha lelkiismeretlen s kötelességeinek teljesítésében hanyag, akkor tessék ütni, szidni és felelősségre vonni, adjanak fegyelmi eljárást a nyakába, ne kimélgék, — de valakit olyanért szidni, a minek nem ő az oka, az már nem helyes és egy cseppet sem szép!

Azt is nagyon jól tudjuk, hogy nincs senkinek sem olyan nehéz, terhes és felelősségteljes hivatása, mint a rendőrségnek. Ha van ok, ha nincs ok, szidják. Vádolják lelkiismeretlenséggel, nemtörődomséggel, felületességgel, — de jó szó, elismerés, az hiányzik a szótárból.

Megjegyezni kívánjuk, hogy mindezeket csupán azért mondtuk el, hogy tájékozva legyen a közönség az ügy mibenállásáról! Minden úgy áll, a hogy fennebb mondtuk.

Szükségesnek tartottuk továbbá mindezt azért is megírni, hogy a közönség ne csak egyoldalulag legyen informálva, hanem tudja meg a valót a maga igazságában.

Aztán csak még egyet! Nem illik semmiről sem addig írni, a mig valaki meg nem győződik annak valódiságáról. Igenis megtett a rendőrség mindent, csak az a baja, hogy nem szenved feltűnési viselkedésben s nem üt dobra semmit sem!

Legyünk csak tárgyilagosak.

* * *

Közlöttük ezt a felszólalást, mert tény ugyan,

TÁRCZA.

Viszontlátás.

Írta: Falu Kornél.

Várady Imre hosszan nézte az asszonyt. Megváltozott, de nem hátrányára. A szüziiesen két felé simára fésült haj helyett, most költői rendetlenségben, de azért ügyesen elrendezve hatalmas hajkorona tört a magasba. Karesu volt most is a teste, de asszonyosan telt és erőteljes, kíváncsan acélos. A szeme, az az édes, mosolygó kék szem, hidegen meredt a férfira.

Tíz évvel előbb még egymásért éltek-haltak, a buesu kimondhatatlan fájdalmas volt mindkettőre nézve, mikor még Imrének tanulmányai végett Gyulafehérvárról Veszprémbe kellett mennie. De az ifjú minden hónapban megtette a szerelmesek ezer kifogásai között az utat, hogy szíve bálványát láthassa és beszélgethessen vele. De az idő eljárt, hét éve mult már el azóta, hogy utoljára látták egymást.

Elváltak, szívükben a be nem teljesedett szerelem gyötrő keserűségével. Mindegyik a másikat okolta a szívek hajórése miatt, pedig bűnös volt mindkettő és bűnös volt első sorban az élet. Hány egymáshoz illő szerelmes lelket szakít el így egymástól a könyörtelen élet. A megélhetés gondja úr a szívek szerelme felett és parancsoló szava ellen nincs apelláta a gyöngye emberek-

nél, a kik a szerelmük kedvéért nem akarják felvenni a harcot a mindennapi kenyérért.

Büszke, nagyralátó ember volt mind a kettő, nem tudtak beletörődni a gondolatba, hogy ha egymásé lesznek, nyomorogni fognak a szegénységük miatt. Hallották és hitték a józan öregebbek tanácsát, hogy a legforróbb szerelemből is közönyt és gyűlölséget csinál a szegénység, amely bűnös és utálatos.

S mielőtt összezsapott volna felettük a szeretkezés örvénye, hallgattak a bűnös megfontolás szavára. Kerülgetni próbálták egymást, s aztán a gögősebb, a a büszkébb, a leány, fájdalmas és keserű könnyecsek között megírta a következő levelet:

Tisztelt Uram!

Évek óta udvarlásait csak kényszerűségből fogadtam el, ne higgye, hogy egy perczig is szerettem, mert sohase szerettem, gyűlölöm. Nagyon lekötölez, ha látogatásával vagy leveleivel nem fog háborgatni, zaklatni.

Gyulafehérvár, 1897. évi VII/7.

Aranyossy Irén.

Még várt, az nap nem küldötte el a levelet, könyecsképeivel áztatta éjjenkint párnáit; hogyné, hisz' ő az ifjút nagyon szerette, igen sokszor borzasztó kint állott ki, — a midőn Imre szóltan vagy komor volt, olyankor keblére simult, becézgette, hízelt, csókolgatta és ha Imre elűzte magától a komorságot és vig lett, oly kimondhatatlan boldog volt. De július hó 13-án végre horitékot vett elő és a következő címet írta rá:

Tekintetes

Várady Imre úrnak

Békéscsaba.

A fiú másnap megkapta a levelet. Akkor héten nem aludt, de végül elhitte és soha többé nem írt neki. Ő is büszke volt.

Ember lett belőle, hivatalba, rangba jutott vasszorgalmával. Gyöngeség többé el nem fogta, a nőket kerülte és megvetette. Hírdette, hogy gyenge, gyarló teremtetés, százszor alább valóbbak a férfinnál, mert kevesebb az eszük és gyengébb a szívük. És midőn esténként magába roskadva felidézte lelkében első, egyetlen és utolsó szerelmét, panaszos vádakát szórt a leány ellen, a ki nem akart az övé lenni, mert szegény volt. Az nem jutott az eszébe, hogy akkor ugyanígy gondolkodott ő is. A leány férjhez ment négy esztendővel a szakítás után; keserű könyeket sirt, mikor fejére adták a menyasszonyi koszorút, az esketési szertartás előtt az ájulás környékezte, nem szerette az urát s még nem felejtette el Imrét, kit nem szűnt meg szeretni, kire folyton várt, mert remélte, hogy visszajön, óh de sokszor megrbánta, megsíratta könnyelműségét. De mindkettő büszke volt.

De aztán multak az évek, hozzászokott a férjéhez. S tavaly egy gyönyörű kis fia született, kit ő róla Imrének kereszteltetett el.

Már úgy gondolta, hogy megtalálta életének célját s úgy kezdett beletörődni helyzetébe.

Sirolin

A legkiválóbb tanárok és orvosoktól mint hathatós szer:

tüdőbetegségeknél, légszervek hurutos bajainál, ugymint idült bronchitis, szamárhurut és különösen lábbadozóknál influenza után ajánlatik. — Emeli az étvágyat és a testsúlyt, eltávolítja a köhögést és a köpetet és megszünteti az éjjeli izzadást. — Kellemes szaga és jó íze miatt a gyermekek is szeretik. A gyógyszerárakban üvegenként 4 kor.-ért kapható. — Figyeljünk, hogy minden üveg alanti céggel legyen ellátva:

F. Hoffmann-La Roche & Co.

vegyészeti gyár Basel. (Svájcz.)

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

és csakis ez a tény, hogy nincs a közelben a város közönsége egy részének s vele a Gyulafehérvár és Vidékének az eddigi uszóhely felbomlásával egy olyan helye, ahol lankadt tagjait kényelmesen és könnyű hozzájutással felüdíthetné, — de az is tény, hogy Jäger úr a szokatlanul meleg időben céljainak elérésére taktikázni akarván, uszodáját nem takarította s annak, hogy az eső hiánya miatt nem volt az Ompoly ároknak elég vize, hogy ezt a munkát a birtokos helyett, ő maga végezhesse, annak a dolognak, akármiként is kitörjük az igazság nyakát, a rendőrség valóban nem az oka. A mig azt az uszodát Klemens birtokolta, addig azt teljesen hasonló körülmények között egészen és teljesen lehetett használni, mert Klemens az uszodán felül szűrőket alkalmazott s az uszoda belsejét hetenként kétszer lemosatta és szűrte, friss vizet bocsátott be, de meg a viznek kifolyása is volt. Ezzel a móddal az uszodát mindig türhető állapotban tartották, pedig az Ompoly árkot a falusiak akkor is ép oly mértékben piszkolták, mint ma teszik. Jó azonban, — minden rosszban lévén jó is, — hogy így történt a dolog, mert igaz, hogy a közönségnek egy nyarat s pedig a legkeservesebbet a kissé távolabb fekvő és kényelmetlenebb fürdőhelyek: a Maros, a Sebes, a várbeli tussok stb. igénybevételével kell eltöltenie, de legalább az emberek szorgalma s a nem teljes szárazság által eddig mindig burkolt állapotban levő helyzet a maga valóságában feltáródott és alkalmat ad a városnak arra, hogy mostmár radikális orvosságokról gondoskodjék főként abból a szempontból is, hogy ezt a szükséges intézményt ne engedje a kapzsiság kihasználására oly időben, mikor arra a legnagyobb szükség volna.

Szülők figyelmébe.

„Az ipar a nemzeti jólét egyik legfőbb biztosítója.“

Eljutottunk oda, hogy, hála az Égnek, ma már senki sem vonja kétségbe fenti jelmondatunk igazságát.

Az állam részéről kifejtett nagyméretű iparfejlesztési mozgalom eddig a legeklatánsabb módon igazolja azt, hogy a becsülettel végzett tudatos ipari munka a nemzet életében és boldogulásában nem utolsó tényező. Az állammal nemes versenyre kél a társadalom, a midőn a hazai ipar pártolásával igyekszik azt elősegíteni fontos munkájában.

Ezen mozgalom van hivatva a már ugys fozzladozni kezdő előítéletet végképpen eloszlatni és meggyőzni e hazának minden rendű és rangu lakosságát arról, hogy érdemeket szerezni és a hazát hűséggel és eredménnyel szolgálni nemcsak az irodában vagy harczmezőn, de az iparos műhelyében s a gyárak füstös levegőjében is lehet.

Fejlesszük az ipart!

Fejlesszük nemzetünk jólétét és vagyonosodását!

Neveljünk művelt iparosokat, a kik feladatuknak magaslatára emelkedvén finomult izléssel és szakmabeli jártassággal úttörői, előharczосai legyenek a magyar ipar felvirágoztatásának.

Adjunk művelt ifjakat a z iparos pályára, mert csak a művelt lélek alkotta ipari munka veheti fel a versenyt más nemzetek már jóval fejlettebb iparával.

Adjunk jobb módu ifjakat a z ipari pályára, mert csak így biztosíthatjuk nemzetünk részére az iparban szükséges anyagi tőkét.

Félre az elavult, szegyenletes előítélettel, a mely szerint iparosnak lenni szegyen! Az az idő elmúlt. Az akkor volt, a mikor még az iparos-tanonezokat — az inasokat — éveken át csak a mester egyik mindenésének, szolgájának tekintették.

A csaknem minden fontosabb iparos pályára szervezett szakiskolák által gondoskodott a magas kormány arról, hogy a műveltebb és vagyonosabb osztály is aggodalom nélkül és nyugodt lélekkel adhassa ifjait az iparos pályára, azon tudatban, hogy gyermekeik ezen iskolákban az erkölcsösség, a közműveltség és hazafiaság szem előtt tartásával a választott pályára elméletileg és gyakorlatilag kiképeztetnek és komoly munkaszereetre neveltetnek.

A szegényebb osztály tehetséges ifjainak pedig a tandíj-elengedés, az ösztöndíjak és munkadíj adományozásai teszi lehetővé ezen iskolában való kiképeztetésüket.

Pártoljuk tehát ezen intézményeket, a melyekbe a magas kormány az erős és gazdag magyar iparnak magvát vetette el.

Most, midőn az ifjuság pályaválasztás előtt áll, ne kényszerítsük az ügyes kezű és ipari pályára hajlammal bíró ifjainkat a túlsufolt középiskolákba, ne neveljünk szegény, tengődő s az iparos sorsát méltán irigylő napdijasokat azokból, a kik, ha iparosokká képeztetnének ki, magoknak biztos megélhetést, a magyar iparnak pedig fellendülést és virágzást biztosíthatnak.

Becsülünk kell a tisztességes ipart, mert az megérdemli azt.

Ne felejtjük, hogy a munka nemesít.

Most pedig felhívom a t. szülők figyelmét a zalathnai állami kőfaragó és kőcsiszoló ipari szakiskolára, melynek szervezetéből alattiakban közlöm a beíratásra vonatkozó részt s egyéb tudnivalókat.

A zalathnai állami kőfaragó és kőcsiszoló ipari szakiskola növendékei az iskola négyéves tanfolyamán kőfaragókká, vagy kőcsiszolókká képeztetnek ki.

A kőfaragó ipar a faragható kövek megmunkálására, tehát sírkövek, emlékművek épületi munkák stb. készítésére terjeszkedik ki.

A kőcsiszoló ipar a nem faragható drága- és fél-drágakövek megmunkálását öleli fel, tehát ékszerköveket és díszműárúkat készít.

Az iskolába való felvétel előjegyzés alapján történik; szóbeli vagy írásbeli jelentkezéseket elfogad az intézet igazgatósága Zalathnán *augusztus hó 11-ig*. Ugyancsak ezen határidőig nyújtandók be az ösztöndíj iránti kérvények is.

Az idejekorán jelentkezett növendékek szülei a felvétel eredményéről augusztus 20-ig értesítettek.

Előjegyzés végett minden, az I. osztályba felvételt öhajzó növendék tartozik az igazgatósághoz benyújtani:

a) keresztlevelet, illetőleg születési bizonyítványát;

b) atyja, vagy gyámja beleegyezését tartalmazó nyilatkozatot, melyben kifejezendő annak kötelezettsége is, hogy az illető a tanidő teljes tartamát bevégez;

c) az iskolai képzettségéről szóló bizonyítványát;

d) az újraoltási bizonyítványt.

Rendes tanuló az lehet, ki valamely közép- vagy polgári iskola 2 osztályát, vagy az elemi iskola 6 osztályát, vagy pedig az iparostanonez-iskola 3 osztályát jó sikerrel végezte, továbbá 12. életévét betöltötte ehhez képest kifejlett, ép testalkattal bír, a mit hiteles orvosi bizonyítvánnyal kell igazolnia.

Rendkívüli növendék lehet minden iparos-segéd, vagy tanonez, ki csak egyes tantárgyakat kíván hallgatni.

Az első évfolyamba belépő annak idején jelentkezett, valamint az ismétlésre útasított növendékek beíratása szeptember 1—3. napjain eszközöltetik, ugyanezen napok délutánjain tartatnak a javító s felvételi vizsgálatok. A beíratási határidőt a követő nyolcz napon túl csak az iskola felügyelő bizottsága, 14 napon túl pedig csak az orsz. iparoktatási főigazgató (Budapest, kereskedelemügyi m. kir. miniszterium), vagy a kereskedelemügyi m. kir. miniszter úr engedélyezheti a felvételt; azért az így megkésített kérelmek a fenn kitett okmányokkal egyenesen oda terjesztendők.

Szeptember hó 4-én van az iskola megnyitása s ekkor veszi kezdetét az osztályrendezés és az előadás minden évfolyamon; ekkorra tartozik minden növendék magát az előírt formájú és színű munkaruhával ellátni. Általános jeles vagy jó bizonyítvánnyal rendelkező vidéki szegénysorsú növendékek esetleg ösztöndíjban is részesülhetnek s ez iránti folyamodványaikat szegénységi bizonyítvánnyal felszerelve a nagyméltóságu kereskedelemügyi m. kir. miniszter úrhoz czimezve az igazgatóságnál kell benyújtaniok.

Beíratási és tandíj az intézetnél ez idő szerint nincsen. Műhelyi biztosíték fejében azonban minden növendék 3 forintot tartozik a beíratkozásnál letenni, mely összeget csakis eltávozáskor, vagyis a negyedik év végével kap vissza, addig pedig, ha károkat követne el, azoknak értéke ezen összegből vonatik le, de mindannyiszor tartozik azt ismét 3 forintra kipótolni.

Az iskolára vonatkozó mindennemű felvilágosítással és a szervezeti szabályzattal készséggel szolgál az igazgatóság.

Zalathna, 1904. július hó.

Csánki József
szak.-isk. igazgató.

Most találkozunk hét év után először a véletlen folytán a gyorsvonat egyik kipárnázott, meleg fülkéjében. A férfi Csabáról Brassó felé igyekezett s a sors különös szeszélye folytán egyedül tette meg az utat egész Radnáiig. Itt egyszer csak látja, hogy a hordár mindenféle kalapskatulyákat, úti terítőt, napernyőt, stb. hoz kupájába és helyezi el azokat. S utána bejött a nő s szemben helyet foglalt vele. De a hogy egymásra ismertek, az első pillanatban mindketten megdöbbenek. A nő fel is állott, hogy átmenjen egy másik fülkébe, de meggondolta a dolgot s ismét leült. Miért adja a haragost? Hisz már nincs ok rá. Minden elmúlt s csak nevetségessé tenné magát. Maradt tehát s hideg fejbőlintással viszonozá Várady Imre szíves köszöntését.

— Mily szép, erőteljes, gondolta az asszony.

— Még szebb, de már nem karesú gondolta a férfi.

Az asszony is, a férfi is mást látott a lelkével, a mikor merengvé gondoltak vissza a multra. Hét év előtti formájában varázsolta egymást vissza az a két ember, a ki szeretett.

S most fájdalmasan néztek egymásra.

— Hiszen nem ez! nem az! De megváltozott, most még szebb lett.

Várady Imre kezdte meg a beszélgetést.

— Sohse hittem volna, hogy még találkozunk, édes Irénke.

A megszólítás hangjában majd elolvadt az asszony, oly jól esett az „édes Irénke“ megszólítás. De csak egy pillanatig, aztán az asszony komolyságot erőltetve, vállat vont.

— Miért ne találkozhatnánk? Én nem talállok ebben semmi különöset.

— Ezzel azt akarja mondani, hogy soha sem tördött azzal a gondolattal, hogy mi még találkozhatunk ez életben.

— Ugy van, felelte az asszony s a szeme, mintha mást mondana, mert könnyezett.

A férfi komoran nézett ki a napsugaras gyönyörű tájra, mely villámgyorsan robogott el mellettük.

— Nincs szíve, gondolta magában. Nem is volt.

— Sok idő mult el azóta, mondta inkább magának. Sok idő, tulsok arra, hogy feledni tudjon az ember.

Hasztalan igyekezett közömbös maradni. Arczára bosszú szállt, a nyelve akadozott s lángra gyult szemekkel nézte az asszonyt. Még volt indulva.

Az asszony megérezte, mi dúl a férfi lelkében. Ő sem tudott tovább tettetni s zavartan harapta ajkait. Lopva nézett a férfira, aki izgatottan ült a helyén.

— Irénkém, édes Irénkém, kezdte a férfi. Irénkém, hát elfelejtettél, száműzted szivedből emlékemet, s gyengén megfogá a nő kezét, aki nagy izgatottságában elfelejtkezett arról, hogy ő már feleség és kis fia is van. Oda borul a férfi keblére és boldog mosolylyal mondja: — Szegény hű Imrém, dehogy felejtettelek el, hisz téged feledni nem lehet. Összeölelkeztek és ajkuk, a régen áhítozott pillanatra gondolva, forrón tapadtak össze.

A vonat zakatolva rohan a sík pályán, elhagyva egyszer a Maros folyamot, másik pillanatban ismét mellé kerülve. Mintha gúnyolni akarná, incselkedik vele s a fényes nap elé egy felhő tolaodott, hogy a szerelmeket eltakarja. S a madár siet elröpülni mellette, nem akarja csicsérgésével zavarni.

Ők pedig csak ölelték és csókolták egymást s

Alvinczig nem szóltak. Hallgattak, mert úgy érezték, hogy ezer és ezer mondani valójuk lenne. De nem beszélhettek, minden szó egy bünt, egy szentségtörést jelenthetett volna. A lelkük visszakalandozott a multra, a kerti lugosba, a hol annyi forró esókot váltottak és a hol annyi boldog órát töltöttek.

— Alvincz 3 perez, — kiáltja a kalauz, mire a szerelmesek szétválnak, mert ezután Gyulafehérvár következik.

— Szeretsz-e Irénkém?

— Szeretlek, mondja az asszony. De már késő, feleség vagyok és kis fiam van, a kit Imrének kereszteltettem el rólad. De Istenem, minek is találkoztunk mi, minek kellett a régi sebet felújítanunk.

— Nem baj az Irénkém.

— Már hogy ne volna az baj.

— Elfogsz válni az uradtól és az én édes feleségem leszel.

Beszélgettek, meghányták-vetették a dolgot, végül a vonat megállott és édes ölelések között leszállt a gyors vonatról. Nem várta senki. Csak az állomásfőnök mikor meglátta megérkezését, sietett köszönteni a szép asszonyt és a fiakkerig kísérte. Imrével pedig egy jobb jövő reményében a vonat robogott tovább.

Tíz hónap alatt a Curia megerősítette az alsó bíróságok ítéleteit, a mely szerint kölcsönös gyűlölség alapján szétválasztotta a fiatal asszonyt a férjétől.

Mikor megkapta a végzést, a legnagyobb csendben Békéscsabán egybekeltek és a föld legboldogabb teremtményei lettek.

UJDONSÁGOK.

Gyulafehérvár. 1904. július 21.

— **Katonai látogatások.** Probszt Emil tábor-szernagy, erdélyi hadtestparancsnok e hó 17-én váro-sunkba érkezett s még az nap délután Abrudbányára utazott szemlére. Onnét 18-án visszajött s városunkban maradt 19-én és 20-án, a mikor a helyben állomásozó összes katonaságot megvizsgálta s a találtak felett leg-nagyobb elismerését fejezte ki. Julius hó 14-én meg a brassói brigaderos Pappéiner József vizsgálta meg s tartotta rendes tavaszi szemléjét az 50-ik gyalogezred helyben székelő zászlóaljja felett.

— **Tallián miniszter Vizaknán.** Tallián Béla földmívelési miniszter Balogh Vilmos és Darányi Béla min. ténácsosok, D'Orsay gróf ezredes, Szász József Alsó-Fehér vármegyei alispán, dr. Hámorei orsz. képviselő és Nádasy min. fogalmazó kíséretében 14-dikén Vizaknára érkezett. A pályaháznál a város-fürdő nevében Ambrus Károly polgármester, Bakk Endre főespe-res, Zsedényi bányafőnök, Korinszky járásbíró, Ineze Lajos lelkész, dr. Szöcs Géza tanár, dr. Ambrus orvos, Albu tanácsos, Herepei r. kapitány és nagy közönség fogadták. A miniszter megtekintette a fürdőt, a parkot, a híres régi ref. templomot, Bakk Endre muzeumát; majd a fürdő közönség közé vegyült és megis fürdött, nagy-on dicsérve a kellemes hatást, melyet rá a fürdő gyakorolt. Ebéd a Bressler szállodában volt. A miniszter a bányába is lement, s behatóan informáltatta magát mindenről. Este a kísérelthez csatlakozott Thalmann szebenmegyei főispán kalauzolása mellett Nagyszebenbe utazott, onnan Fogarasra és Alsó-Szombatfalvára, az állami ménesbirtok megtekintésére.

— **Alsó-Fehér vármegye borellenőrző bi-zottsága** megalakult az 1904—1906. évekre. 1. Maros-újvári járásban. Elnök: gróf Teleki Ádám. Tagok: Gegő Károly, Zeyk Endre, Belle László, Szabó Albert. 2. Nagyenyei járásban. Elnök: Tóth Miklós. Tagok: dr. Boér Jenő, Pogány János, Imreh József M.-Mapád, Vinczenti Miksa. 3. Verespataki járásban. Elnök: Ajtay Árpád. Tagok: Raffaj Zsigmond, Urbán János, Ajtay Béla, dr. Blaha Gábor. 4. Magyarigeni járásban. Elnök: Vadady Gergely. Tagok: Gaál Lajos, Zöld József, id. Konez Albert, Szöllősy Károly. 5. Alvinczi járásban. Elnök: Batta Bertalan. Tagok: Benedek Károly, Poklóssy István, Szabó József, Totoján Joáchim. 6. Kisenyei járásban. Elnök: gróf Teleki Árvéd. Tagok: Dobolyi Zsigmond, Szalánczy Jenő, Kolumbán János, Lunácesek Frigyes. 7. Balázsfalvi járásban. Elnök: dr. Negrucz Fekete János. Tagok: Szántó Károly, Tuzson Gyárfás, dr. Rohonezi Béla, Rádes Dávid. 8. Vizaknai járásban. Elnök: dr. Ambrus Pál. Tagok: Herezberg Alfréd, Reithoffer Alajos, Takács Béla, Hentes Iszaja. 9. Gyulafe-hérvár városban. Elnök: Avéd Jákó. Tagok: Ja-kabffy Albert, dr. Náthán Bernát, dr. Emmánuel Győző, Frölich Gyula. 10. Abrudbánya városban. Elnök: Képes László. Tagok: Glückseel Reinhárd, dr. Török Gábor, Bonezi István, dr. Lukács László. 11. Nagyenyed városban. Elnök: dr. Szaniszló Albert. Tagok: Scheidel József, Székelyhidy Viktor, Pap János, dr. Winkler Albert.

— **A püsp. uradalmi főerdész távo-zása.** Sajnálattal hallottuk, hogy Bálinth Ferencz, a püs-pöki uradalom főerdésze körünk-ből eltávozik. A mint halljuk, megkapta már kinevezését a zirczi apátság fő-erdészi állására és itt beadta lemondását. Állását szept. 1-én köteles elfoglalni. Az uradalom szakértő és szor-galmas munkást, a társadalom kedélyes és buzgó tagot veszít benne.

— **Fölmentés és kinevezés.** A hivatalos lap jelenti, hogy a király megengedte, hogy friedeniebi Fritz Pál főbányatanácsos, a marosújvári főbányahivatal főnö-ke, saját kérelmére állandó nyugalomba helyeztessék és Schmid László bányatanácsost, az akna-szlatinai főbá-nyahivatal főnökét, főbányatanácsossá nevezte ki.

— **Lemondás a titkárságról.** Balázs Gergely vármegyei árvaszéki jegyző a nagyenydi ipartestület titkári állásáról lemondott. Az ipartestület sajnálattal vette tudomásul a semmi kérésre sem reagáló lemondást.

— **Dr. Balogh J. Zsigmond ezredorvos úr közli:** Igen tisztelt szerkesztő úr. Kérem becses lap-jában a Gy. H. f. évi június hó 19-iki számában reám vonatkozó hirt oda igazítani, hogy én az egészségem helyreállítása céljából kapott 3 havi szabadságom egy részét Korondon, másrészt Budapestén töltöm. A Gyulafehérvárt jelenleg — ugylátszik — célzatosan kolpor-tált holt híremre vonatkozólag kijelentem, hogy eszem ágában sincs meghalni. Kiváló tisztelettel dr. Balogh J. Zs. Budapest, 1904. jul. 19.

Közöltük e nyilatkozatot, de nem értjük, mert mi lapunknak nem 19-iki, hanem 23-iki számában is így nyilatkoztunk. Talán a Gyulafehérvár és Vidékét illeti ez a helyreigazítás! A levél azonban nekünk volt ezimezve.

— **Közigazgatási tanfolyam.** F. évi szeptem-ber elsején internatussal egybekötött közigazgatási tan-folyam fog megnyílni Marosvásárhelyen. A tanfolyam jegy-zői pályára képesít. Jelentkezni már most lehet a tan-folyam igazgatóságánál. Indokolt esetekben ösztöndíj és tandíj kedvezményre is lehet kilátás. Ajánljuk megyebeli ifjuságunk figyelmébe a tanfolyamot.

— **Ebadó.** Vármegyénk törvényhatósága az ebtar-tási szabályrendeletnek 1. §-át alábbiak szerint módosi-totta. Alsó-Fehér vármegye r.-t. városaiban és községei-ben minden 6 hónapnál idősebb kutya ebadó alá tar-tozik. Ezen adó egy évre: 1. Rendezett tanácsu váro-sokban: Abrudbánya, Gyulafehérvár, Nagyenyed és Viz-aknán a) Luxus és vadászebekért darabonként 1 frt. b) Közönséges házörző, ugy mint kuvasz és nyájörző, (to-vábbá az ugynevezett patkányirtó ratler és foxtorrer) ebekért 2 darabig 30—30 krajczár, azon felül minden további darabért 1—1 forint. A házörző, kuvasz és nyáj-örző ebek azonban a város belterületén nappal feltét-enül kötvetartandók. II. Nagy és kisközségben: udvaron-ként és nyájanként tekintet nélkül a kutya fajára, az első kutya után 50 kr., a második után 30 kr., s min-den továbbiért egyenként 1—1 frt.

— **Szálloda átvétel.** Mint értesülünk a piacz-téren levő Erzsébet-szálloda uj s teljesen szakavatott tulajdonost kap. Lefkovits az új tulajdonos, ki abban a helyzetben van, hogy a szállodát teljesen az új kor kívá-nalmainak megfelelően berendezhesse s a legnagyobb kényelemlről gondoskodhassék. — A szállodával egybe-kapcsolt elsőrangú kávéház és vendéglő megnyitása f. év augusztus hó 2-án lesz, melyen a híres Polgár Béla színházi zenekara fogja a zenét szolgáltatni. Az új tu-lajdonosnak sok szerencsét kívánunk a vállalatához.

— **Bervén nincs viz.** Még gondolatnak is bor-zasztó, ha való, hogy Bervén nines viz. Képzeliük el a szegény földhöz ragadt embereknek kétségbeesett hely-zetét, kik a nagy hőség következtében el vannak tik-kadva, friss üdítő vizet akarnak inni, de iszonyu . . . nines, a kutak kiapadtak. A mi kevés viz még van egy-két kutban, az megihatatlan, bűdös, zavaros. Ha az ég esatornái egy-két vagy tán egy pár nap alatt meg nem erednek, úgy eltekintve attól, hogy — Isten őrizzen meg minden községet, várost — tűz ütne ki, összetett kezek-vel volnánk kénytelen nézni, hogy a hatalmas lángten-ger szemünk láttára pusztítja el házainkat, összes vagyo-nainkat, tehát ettől eltekintve, egészségünk kimondhatat-lan károkat fog szenvedni. Kérjük, követeljük a várme-gyei hatóságtól, hogy tegye félre a lassú hivatali intéz-kedéseket, mikor embertársaink ily iszonyú esapásnak néznek elibe, gyorsan, sürgősen intézkedjék e esapás megakadályozására és a kutakat orvosrendőrilég viz-sgáltassa meg, mig nem késő.

— **Az Európa kávéházat** a tulajdonosa Haas Vilmos, ez a törekvő és a közönség igényei iránt min-dig figyelmes vendéglős a nyár folyamán teljesen átalaki-ttatja, újból berendezi, parkettiroztatja s a mi a fő, lejobb ereszteti a padimentumot, s így a kávéház belső légtérfogatót bőviti. Ez utóbbi intézkedésére csakugyan szükség is volt, mert a dohányfüst nem szállhatott fel kellőképen. Az átalakítási munkálat alatt a kávéház bent az udvaron levő nagy teremben van ideiglenesen be-rendezve.

— **Jótekonyság.** Tegnap temették el a szegény iparost: Frei Hermán bádogost, kinek családja: özvegye és 6 gyermeke a legnagyobb nyomorban maradt vissza. De az érző jó szív nem nézheti a siró, nyomorgó esaládót és azonnal segít, hogy legalább a pillanatnyi szükségét enyhítse: quis cito dat, bis dat. Eddig e czél-ra adakoztak: Dr. Náthán Bernát, Jakabffy Albertné és Mendel Manó 2—2 kor. Weisz Adolf, Deutsch Jakob. Deutsch Ignác (Sárd), Glück Rudolf, Lobstein Izidor, Takarékpénztár, Fürst Dávid, Rosner Lázár, Szalkai Weisz Sándor, Weisz Henrik, Körner Józsefné, Deutsch Adolfné, Jónás Mihály, Fuchs Nándor, Lorbeer Bertalan, Lefkovits vendéglős, Altmann Józsefné 1—1 kor. Klein 50 fillér, Fischer Sándor 60 fillér, Fingerhut 50 fillér, Haas Vilmos 60 fillér, Lázár 20 fillér, Kemény József 50 fillér, Löwi 20 fillér, Deutsch Gábor 40 fillér, E. M. 20 fillér. A midőn a nemes adakozóknak az özvegy és árvák nevében köszönetünket kifejezzük, kérjük a nemes emberbarátokat a szegény családot további támogatásá-ban részesíteni. (Az adakozók névsorát jövő számunkban folytatólag közöljük.)

— **Meghívó.** Az Algyógyfürdőn létesítettő fürdő-könyvtár javára a szokásos Ann a-b ál tűzijáték, tom-bola, konfetti és virág-esatával egybekötte folyó hó 24-én (vasárnap) fog megtartatni, melyre minden külön értesítés nélkül szívesen látja az érdeklődőket a rendezőség. Belépő-díj: személyenként 1 korona, családjegy 3 korona. ¹/₂7 órákor tombola. ¹/₂10 órákor tűzijáték. Felülfizetések a nemes cél érdekében köszönettel nyugtáztatnak. Algyógy, 1904. július hó 15. Tisztelettel: a rendezőség.

— **Iparunk fejlődése.** A hazai ipar tért foglal minden oldalon. Iparágak, melyeket csak hírből ismertünk azelőtt, ma már nagy tökélyre vergődtek nálunk is. Ilyen a kelme és szőrmefestés és vegyi tisztítás. Azelőtt csak külföldön léteztek ily gyártelepek. Így Berlinben egy Spindler nevű kelmefestő gyár több ezer munkást fog-lalkoztat állandóan. — Nálunk a Kovald Péter és fia czég honosította meg ezen iparágat és tette széles kö-rökben ismertté. Három évtized előtt alapította szerény kis-műhelyét és ma egy nagy 3 emeletes gyár hirdeti a czég nagyságát. A munkások százai találnak itt ke-nyeret. A gyár a legújabb technikai vívmányokat vette segítségül berendezkedésére, megfelel tehát minden igény-nek. — Uri és női ruhák, kelmék, butorszövetek, függönyök, szőrmék, fehérneműek és ágytollak tisztíttatnak itt. Ugyszintén nagy tökélyre vitte a gyár a selyem, kelme- és szőrmefestést. Ruhák, öltönyök egészben és festve festetnek. Ugyszintén végáruk, függönyök és csipkeneműek is. — Rég óhajtott kíváalomnak tesz eleget a gyár, mikor az egész ország-ban képviselőket létesít és alkalmat ad arra, hogy a megrendelő közvetlenül is előadhassa kíváncsalmait. Gyulafehérváron Rosner Lázár, férfi és női divátáru-háza, főtér, van a képviselővel megbizva. A megrende-lések itt éppoly árban vétetnek föl, mintha közvetlenül a gyárban történtek volna, és amellet a fél megtakarítja a csomagolás költségeit és az avval járó fáradságot.

— **Üzlethelyiség változtatás.** Grund József férfi és női ruha üzletét f. évi július ha-vában áthelyezi a Baruch-féle házba, a Cirlea S. Péter és a Rozner Lázár üzletei közé.

— **Szerencsétlenség.** Folyó hó 19-én reggel 3—4 óra közt négy munkás — kik a pályatestre mentek ki — Magyar Henrik 133 sz. pályaoért meglőve találták a fe-neketlen tő hidjánál, mellette puskája hevert. A meg-ejtett rendőri nyomozat szerint Magyar Henrik a fegy-ver véletlen elsülésének lett áldozata.

— **A „Budapesti Ujságírók Egyesülete”** segélyalapja javára egy Almanachot ad ki, melyben 100 magyar író munkája fog megjelenni és 25 neves festőmű-vész festményei, mint különálló műmellékletek lesznek a műben. Az Almanach igazán szemet és lelket gyönyör-ködtető nagy albumalaku dísmű lesz. Ára 5 forint. — Megrendelések a „Budapesti Ujságírók Egyesülete Alma-nachja” kiadóhivatalához küldendők. Budapest, VII. Ká-roly-körut 9. Mutatóul közöljük Lyka Károly czikkét, melyet az Almanach számára írt.

— **A folyó év július 3-án megtartott ipa-ros nyári mulatság alkalmával felülfizettek:** Baumann Arnold 4 kor., Haas Vilmos, Lackner Antalné, Bogdán Agoston, Schlesinger Hermann, Rass Károly, Sárdy Miklós 2—2 kor., Hermann Frigyes, Trencsiner Mór, ifj. Kovács Zsigmond, Gyulai János, Fetitia Kornél 1—1 kor., Latzkó Sándor 60, Breitenbach Antal 50, Székál Ignác 40, Keresztes Árpád 40, Schäser Ferencz 50 fillért.

I R O D A L O M.

* *A modern Magyarország.* A XIX. század nagy politikai, gazdasági és szociális mozgalmainak hullámai a század első negyedében érik Magyarországot. Az 1825-iki országgyűlés a kiindulási pontja azoknak az esemé-nyeknek, melyekből diadalmasan kelt ki a modern Ma-gyarország. Lassan, de nagy szelleme termékenyítő ha-tása alatt biztosan halad az az érési procezsus, mely a nagy átalakulást megelőzte. — Micsoda utat kellett megtennie ennek az országnak, mig az 1825 előtti álla-potokból a modern állam magaslatára emelkedett, felru-házva annak minden attributumával! Micsoda termékeny-ség kellett ahhoz nagy szellemekben, kezdeményező erő-ben! A magyarok Istene megáldotta ezt az országot, egy évszázadon belül legnagyobb fiait ajándékozván neki.

Magyarország ujjaalakulása történelmünk legszebb lapjait tölti be. Ezt az atalakulást, visszapillantással az előzményekre, szereplő férfianak hű és biztos jellemzé-sével, művészi tollal a Nagy Képes Világtörténet most megjelent 208—210. füzetében írta meg Marczali Henrik.

A 12 kötetes nagy munka szerkesztője Marczali Henrik egyetemi tanár, kiegyuttal e kötet írója is. Egy-egy gazdagon illusztrált kötet ára díszes félbörkötésben 16.— korona; füzetenként is kapható 60 fillérjével. Meg-jelen minden héten egy füzet. Kapható a kiadóknál (Ré-vay Testvérek Irodalmi Intézet Részvénytársaság Buda-pest, VIII. Üllői-út 18. sz.) s minden hazai könyvkeres-kedés után, havi részletfizetésre is.

C S A R N O K.

A bögre.*

Nem tudjuk, miforma lehetett az őseimber, bár koponyáját és kését teméntelen mennyiségben ássák ki a tudósok. A lelkét azonban nem lehetett eddig sehon-nan napvilágra szállítani, holott az ember lélek nélkül igen csonka. Mit érzett vajjon őseim egyike ezelőtt negyven-ötvenezer esztendővel, amikor népes családja körében kőbicskával szeletelte föl a masztodon-sonkát? Erről óvatosan hallgat Ranke és Klaatsch, mert e tárgy könnyen költői fecsegésbe esalogathatná az egzaktt tudo-mányt. E kapacításokkal szemben talán nines helyén a téma feszegetése, bár izgatón érdekes. Bizonyos körül-

* Mutatvány a „Budapesti Ujságírók Egyesületének” Almanachjából.

mények azonban lehetővé teszik, hogy ezen a tudomány számára hozzáférhetetlen helyen leírjuk néhány idevágó tapasztalatunkat.

Több ősemberrel találkoztam ugyanis az utóbbi években. S tőlük tudtam meg azt, amit a szakemberek eddig rejtélynek nyilvánítottak. Nem is egyenestőlük, hanem a munkájuktól. Van egy varázsszelencém, amely pontos felvilágosítással szolgál. Egy bögre.

Közönséges tárgy, három krajcárba került, nincs rajta semmi különös látnivaló, anyaga is a legprózaibb, vegyi összetétele Wartha Vince szerint Al_2O_3 , $2SiO_2$. Szóval idegen anyagokkal kevert anyag.

Bögre, amely nem készült korong segítségével, tehát egészen a gölöncsér két kezének műve. Ami rajta dekoráció, az is csak úgy hevenyészve, „szabad kézzel” készült. Néhol a gölöncsér a hüvelykujját benyomkodta a még friss agyagba: ott karikás mélyedések látszanak. Másutt a körmehegyit nyomta bele: az csupa félholdat adott. Végül a pipaszurkálójával végighuzott egy stráfot: ez a mélyedés most úgy fogja körül a bögrét, mint egy karperecz egy puha asszonyi kezét.

E körülményes leírásból már sejti az olvasó, hogy az ősember, akiről itt szó esik, egy közönséges gölöncsér, azaz fazekasmester. Rendes adófizető polgár.

Mégis jogom van őt a régmúlt tanujaként felidézni. Ő az egyetlen ember Európában, aki ma is azt a mesterséget gyakorolja, amelyet legalább ötvenezer esztendővel ezelőtt is gyakorolt az emberiség. Sőt szakasztott azon módon gyakorolja, mint az őshajdanban.

Itt tehát nem változott a divat. A művészeti irányok és technikai vívmányok nem avatkoztak be ennek az embernek mesterségébe. Egyszer, de csak egyetlen egyszer, ütötte fel itt a fejét a szecsesszió: de ez is igen régen volt, talán a bronzkorszakban, amidőn egy merész újító kitalálta a bögrének korongon való gyártását. Ez ellen valószínűleg élénken tiltakoztak a bronzakadémiák, de úgy látszik, hogy az ifjuság ismert erőszakossága győzött, mert a gölöncsér máig is használja a korongot. Néha-néha mégis elpártol tőle, amidőn szabadon alakít, minden mechanikus készülék nélkül. Ilyen tárgyakkal egyre sűrűbben találkoztunk az iparművészeti kiállításokon, ami arra mutat, hogy az ősakadémia kibőjtölte az évezredek tekintélyes számát.

Ilyen bögrém van nekem is.

Amint kezembe veszem és megsimogatom fekete, kerek termetét eszembe jut az a két kéz, amely ezt a bögrét a nedves agyag-korában épp így simogatta, hogy megkapja a kellő formát. Előbb a tenyér, azután az ujjak végigsiklottak rajta, hol erősen, hol meg nagyon gyengéden, néhol pedig csak annyira, hogy a kéz meleg nedvessége egy lehellyenit simítson rajta. Így dolgozik az igazi gölöncsér, a művészi érzésű. Formáló gesztusából sok átsiklik az engedelmes agyagba: a gölöncsér lelkének egy pár atomja költözködik a bögrébe. A magasabb művészeteknél ezt érzésnek nevezik, de a szegény gölöncsért kedvesen taksálják ily magaslatoakra.

A gölöncsér aztán odatartja a művét az ég ellenébe vagy az ablak ellenébe. Most látja, hol kell egyet lendíteni a körvonalon, a silhouetten. És meglendíti azt a vonalat. Azután forgatja, hogy minő profilt mutat erről még arról az oldalról. Nem kajla, nem pupos-e? Ha baj esett a vonalon, az a simogató ujj addig simogatja, amíg lehessé lesz. És simogatja szeretettel, mint ha az a sárga agyag a gyermeke szöke haja volna. Simogatja szeretettel, elnéző, szeliden javító béketűréssel, akár a jó szüle. Egész lelkével résztvesz a bögre megszületésében. Ő az a jó örömapa. Az ő gyermeke ez a kis feketeség. Rajta van a családi hasonlatosság, mert ezt csak Pintér József uram formálja így. Belé van zárva a szeretete, a gondossága. Tehát a szíve. Sőt belé van zárva a perc hevülése vagy nembánom-sága, a pityókossága vagy komolysága, a csalafintasága vagy józan becsülete. Az engedékeny, puha anyag minden lehellelnyi nyomot fölvesz magára. Fotografia, sőt életrajz. De leginkább jellemrajz. Minden bögre, amely így készül, cserépbe vájt okmány egy emberi lélekről, akár Intimina sumir agyagablaja.

Igy formált az ősember is, akinek ötvenezer éves cserepeit most ásogatja ki a tudomány. Ő is ezt a munkát végezte, még pedig betű szerint így. Egy körömfeketényivel sem másképpen. A mikor a nyirkos agyag a keze közé került, épp így szikrázott belé a lelke, a kedélye, a jelleme. Minden úgy történt itt akkor is, mint ma a gölöncsérműhelyben. Akkor is más volt az ember, nihelyt a nyirkos agyag formáló kezei közé került, mint egyébb időkben. Akkor is a munka szelid lázát érezte, a teremtés gyönyörűségét, valóságos agyag-inspirációt. Akkor is tudta, hogy amit formál, az valami különleges érték, amelynek atyafiságos bece is van. Akkor is élvezte az ujjá puha hegye, amidőn végigsiklott a bögretes-

ten, akkor is akaratos lendüléssel nyomta, terjengette a puha matériát. Az én gölöncsérem és az ősgölöncsér egy. Semmi észrevehető különbség nincs köztük. A munkáik is tökéletesen egyformák.

Ha e mellé a kis fekete bögre mellé odafektetem a világtörténet tiz vástag kötetét; akkor kél a respektusom. Minő semmi ez a tiz kötet, ami tele van mulással, elhamvadsággal s minő nagy ez a bögre, amelyen számlálatlan évezredek mit sem változtattak.

Kell hogy több legyen ebben a bögrében, mint az a vegyi formula, amelyről a cikkem elején irtam. Ha kissé elgondolkozom rajta, rá is jövök. Az van ebbe a kis fekete bögrébe zárva, a mi változatlan kincse az emberiségnek s ami az egyetlen örök és állandó, amióta ember lett s ember lesz a föld vidékein. Ez a mindenek felett szuverén és örök uralkodó talán a művészet.

Lyka Károly.

Ezer ember tűzhalála.*)

A véletlen úgy hozta magával, hogy a New-Yorkban és Pittsburgban június hó 17-én megjelent „Amerikai magyar népszava” című ujság került a kezünkbe, a melyből aztán az itt oly nagy szennázciót keltet hírről, azaz a „General Slocum” hajó égéséről teljes információt szerezzünk.

Rengeteg hosszú cikkben közli nevezett lap e rémes hírt, melyet a „legkiválóbb toll sem képes életlenül lerajzolni.” A német lutheranus vasárnapi iskola növendékei rendeztek kirándulást Gocust Groveba. A hajón mintegy 4000 ember volt a kirándulásra menendő. Természetesen ezek között az iskola növendékei voltak a legtöbben, kik anyjuk és testvéreik kíséretében mentek a zöldbe „mulatni.”

Szomorú mulatás volt. A földézet alatt levő étkező helyiségben, hol a férfiak söröztek és dohányoztak, tűz ütött ki, melynek a legnagyobb valószínűség szerint egy vigyázatlan ember szivarja vagy cigarettája volt az okozója. Egy pillanat műve volt s az étterem fedélzetét megemésztette a tűz, maga alá temetve az étkezőben levőket, míg a fedélzeten levő asszonyok és gyermekek a beszakadt fedélzettel együtt bezuhantak a lángtengerbe. Menekvés nem volt más uton, mint az a pár csónak, mely megmentésükre sietett.

A lángtengerből — nevezett lap szerint — százával ugráltak bele a folyóba s édes kevés azoknak a száma, kik megmenthetők voltak. A hajó fedélzetének egy részére gyültek mindannyian, mely még ideig-óráig biztosnak volt tekinthető, mikor egy-egy gyermek vagy asszony, kinek ruhájába belekapott a láng, a fájdalom és kétségbeesés adta erővel utat tört magának a hajó korlátáig, melyen keresztül vetette magát, hogy megszabaduljon az ég okozta gyötörő fájdalomtól, hogy megmeneküljön a tűzhaláltól s a szabadulás helyett ott lelte halálát az East River piszkos hullámaiban. Biztosan megállapítani nem lehetett még, de hozzávetőleges számítás szerint 600-on felül van azoknak a száma, kik tűzhalált haltak, s megközelítőleg 600-at nem találtak meg, kik valószínűleg a hullámokban lelték sirjukat.

A megmentettek között egy 40 év körüli férfi a parton egymás mellé fektetett feleségét és hat gyermekét siratta, míg egy néhány pár perc múlva megőrült.

New-Yorkban az alsó város keleti részén nincs egy német család, melynek ne volna valakije kit sirasson. Minden utczában tízével állanak a halottas kocsik, minden második üzlet zárva van és az ajtón e megdöbbentő felirat olvasható: „haláleset miatt zárva”.

A kórházak és nyilvános halottasházak képtelenek befogadni a folyton-folyvást szaporodó hullát, melyet a hajó romjai közül, vagy az East River szennyes hullámai közül halásznak ki a mentésre kirendelt emberek.

A szerencsétlenség első hírére Roosevelt elnök részvét táviratot intézett a szt. Márkus templom papjához, Haas F. H. lelkészhez, ki maga is egész családját siratja. Már a tudósítónak is megáll a szíverése, mikor ezeket a borzasztó jeleneteket megírni akarja. És a legiszonynbbak voltak a Morgue padjai, hol a halottak és sebesültek százával feküdtek és ezek igen kevés kivétellel ifjú leányok és viruló gyermekek voltak. Itt találtakozott Vassner Vilmos nevezetű 14 éves fiú a katasztrófában meghalt édes anyjával. A fiú szívet tépő jalkiáltásokkal borult a holttestre, és félőrrülten kiáltotta, hogy adják elő két testvérét, kik bizonynyal szintén a hullámokban vagy a tűzben lelték halálukat. A 20 éves Jordán Katalin pedig, mikor sebesülten a kórházba hozták, a mellette levő padon testvéreinek teljesen megszenesedett holttestét ismerte fel és ez olyan mélyen megrendítette, hogy ottan nyomban megőrült, úgy hogy megkötözve kellett ágyába czipelni.

* Mult számunkba későn érkezett.

Két élve eltemetett sorából kivált hősoőrök sem feledkeznek meg az „Amerikai Magyar Népszava.” Ezek Kassey és Murtha nevű dolgozóházi rabok voltak. Ezek a vétkes emberek ezuttal lerótták minden bűnüket, mert hét nőt és három gyermeket mentettek meg a biztos haláltól.

A „General Slocum” hajó kapitánya, Van Schaik, kinek nagy nehezen sikerült életét a hullámoktól megmenteni, a következőket beszéli:

„Az a végtelen nagy szerencsétlenség volt, hogy olyan kevés férfi volt a hajón, s emelte a szerencsétlenséget, hogy kirándulók közül igen kevesen értették az angol nyelvet. A gyermekek és az asszonyok anélkül, hogy a legénység intő szavára hallgatott volna, beleugráltak nemcsak a vizbe, de az eleven tűzbe is. A szerencsétlenség első percében már úgy elvesztették fejüket, hogy emberi lehetetlenség volt bármit is tenni megmentésükre.”

A párját ritkító szerencsétlenségnek azonban szertünk nem a kapitány és talán nem is emberei voltak az okozói, hanem a nagy pénzvágy, mely az amerikai hajó és vasutársaságokat, mintegy megvillanyozza száltal ezer meg ezer emberélet esik áldozatul. Tehát a kegyetlen-pénzszomj okozta, hogy az irgalmatlan halál annyi ártatlan áldozatot ragadt el és gyászba, rettegésbe borította a szegény áldozatok hozzátartozóit. Vajjon mily óvintézkedéseket tesznek ez irtózatoss eset után New-York intőző emberei?

Schön Gyula.

A szerkesztő üzenete.

Bervére. Nem vagyunk politikai lap, hát nem politizálhatunk. A másakra azt mondjuk, hogy igen.

Nyilttér.

Menyasszonyi selyem 60 krtól egészen frt. 11.35-ig minden színben bérmentve és megvámolva házhoz szállítva. Dus mintaválaszték postafordultával.

Henneberg selyemgyár Zürich.

Szám. 340—1904. bir. végr.

Arverési hirdetmény.

Alólirott kiküldött végrehajtó az 1881. év LX. t. ez. 102 § értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a gyulafehérvári kir. járásbíróság 1904. V. 244. számú kiküldő végzése által szászsebesi Dr. Grasser Károly ügyvéd ált. képviselt Szászsebesi Takarékpénztár részvénytársaság végrehajtató javára alvinczi Mániumiklós lelkész és társai ellen 100 kor. tőke, ennek 1903. év június hó 12-ik napjától számítandó 6% kamatai és egyéb törvényes járuléakai követelés erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság 1904. VI/15. lefoglalt és 1124. kor. becsült még pedig Mániumiklós alperesnél lefoglalt 1 tehén, 1 ökörszekér, 1 fa sertésöl, 1 vessző törökbuza kas, 1060 liter szilvorum, 2 hordó, és 1 fenyőfa kaszten; Hebeán János alperesnél lefoglalt 4 drb. nagy ártány sertés; és Limbián János alperesnél lefoglalt 2 svájczerrfajta 3—3 évben járó ökörtulokból álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek a V. 244—1904. sz. kiküldést rendelő végzés folytán helyszínén vagyis Alvincz községében Mániumiklós, Hebeán János és Limbián János alperesek lakása előtt leendő eszközzésére **1904-ik év augusztus 2-ik** napjánk délelőtt 9 órája batáridőül kitézetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t. ez. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsíron alól is eladati fognak.

Felhivatlak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtató követelését megelőző kielégítetéshez tartanak jogot, elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéseig alólirott kiküldöttéknél vagy írásban beadni vagy pedig szóval bejelenteni, mivel különben joguk nem fog tekintetbe vétetni.

A törvényes határidő ezen hirdetménynek a bíróság tábláján történt kifüggesztését követő naptól számítatik.

Az elárverezendő ingóságok vételára 1881. évi LX. t. ez. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Gyula-Fehérvárt, 1904-ik év július hó 11-ik napján.

Csia Lázár kir. bírósági végrehajtó.

Sz. 5050—1904. telekkönyvi.

Arverési hirdedmény kivonat.

A gyulafehérvári kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy dr. Grasser Károly által képviselt „Szászsebesi Takarékpénztár Részvénytársaság” végrehajtónak Mán Niculae és Turlea János alvinczi lakosok végrehajtást szenvedők ellen 100 korona tőkekövetelés és járuléakai iránti végrehajtási ügyében az alvinczi 923 sz. tjkvben 5. 6. 7. 8. 9. rendsz. az alvinczi 649 számú telekjegyzőkönyvben A 7. 10. rendszámu ingatlanaira összesen 1730 korona 50 fillér becsárban az árverést elrendelte, és hogy a fenn megjelölt ingatlanok **1904. évi szeptember hó 17-ik** napján

d. e. 9 órakor Alvincz község házában tartandó nyilvános árverésen a kikiáltási áron alól is elfognak adatni.

Az árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok kikiáltási árának 10%-át készpénzben, vagy óvadékképes értékpapírban avagy az 1881. LX. t.-cz 42. §-ban jelzett árfolyammal számított és az 1881. november 1-én 3333. szám alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy annak az 1881. LX. t.-cz 170. §. értelmében a bíróságnál történt előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

A kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság.
Gyulafehérvárt, 1904. évi július hó 8-ik napján.
A kivonat hitelességét igazolja.

Bohuczky János kir. telekvi kiadó.

Dupla villanydelejes kereszt vágó csillag.

Gyógyít és felüdít jótállás mellett: **köszvény, reuma, asthma,** (nehéz lélegzés) **álmatlanság, fülzúgás, nehézhallás, epilepsia** (eskor) **idegesség, étvágyatlanság, sápkor, fogfájás, migren, tehetetlenség, influenza,** valamint minden **idegbetegségnél.** Azon M. G. R. D. 88503 sz. beteg, a ki, 88503. sz. készülékem által legfeljebb **44 nap alatt** meg nem gyógyul, azonnal visszakapja a pénzét. Ahol már semmisen használt, ott kérem az én készülékemet megkísérteni; megvagyok győződve készülékem biztos hatásáról.

A nagy készülék ára 6 korona,
idült betegeknek alkalmazandó.

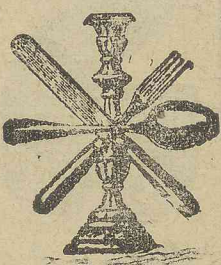
A kis készülék ára 4 korona,
könnyebb betegeknek alkalmazandó.

A központi elárusítóhely szétküld utánvétellel, vagy előleges fizetéssel a bel- és külföld részére.

Scheffer D. Sándor

Budapest, VIII., Bezerédi-utca 3/a sz.

Egy amerikai gyorsfőző és háztartási mérleg ingyen.

Mesésen olcsó árak mellett küldöm szét tulhalmozott raktárból világhírű s kiváló minőségű általános kedvelt **mexikói ezüst áruimat** és pedig 6 drb. mexikói ezüst evővillát, 6 drb. mexikói ezüst evőkanalat, 12 drb. mexikói ezüst kávéskanalat 6 drb. kiváló desszertkést, 6 drb. kiváló desszertvillát, 1 drb. mexikói ezüst levesmerítő kanál, 1 drb. ezüst tejmerítő, 2 drb. elegáns szalon asztali gyertyatartót.

46 drb. összesen frt. 6.50.

Minden megrendelt ezenkívül jutalomképpen egy szavatosság mellett pontosan működő 12 1/2 kiló hordképességű **háztartási mérleget** kap teljesen díjtalanul. A mexikói ezüst egy teljesen fehér fém (belül is), melynek tartósságáért és kiváló minőségéért **25 évi jótállást** vállalok. Szétküldés a pénz előleges megküldése esetén vagy utánvétellel történik az európai raktárból.

Scheffer D. Sándor Budapest, Bezerédi-u. 3.

Nyavalyatörés!

Ki nyavalyatörés, göres és más ideges állapotban szenved, kérjen iratot, ingyen és bérmentve kapható a

SZABD. HATTYÚ GYÓGYSZERTÁR ÁLTAL MAJNA FRANKFURT.

Köhögésben szenvedők

vegyék a régen ismert és bevált köhögést csillapító és kellemes ízű

Kaiser-féle

Mell-Caramella

czukorkákat.

2740

közj. hitelesített bizonyítványok tanuskodnak a bevált biztos eredményről, melyek szerint a Kaiser-féle mellezcukorkák használata **köhögést, rekedtséget, náthát és nyálkaságot** megszüntetett. Csak az valódi, melynek külseje „három fenyő” védjeggyel van ellátva.

Csomagok 20 és 40 fillérért kaphatók: **Storfer Leó** gyógyszer-tárában Gyulafehérvárt.

Amerikába

Árleengedés a III. osztályú menetárból

160 KORONÁRA

**BÉCSBŐL ANTWERPEN FELÉ
NEW-YORK ÉS PHILADELFIÁBA**

ellátás bezárólag.

Hogy ezen olcsó kivételes menetárt biztosítsa magának, minden utazó küldjön 20 K. felpénz fejében a következő ezimen:

RED STAR LINE
WIEN, WIEDNER GÜRTEL 20.

5 koronáért

küldök 4 1/2 kiló (kb. 50 drb.) kevéssé megszűrt finom enyhe

pipere-szappant

rózsa, liliumtej, orgona, ibolya, rezeda, jászmin és gyöngyvirágból szépen összeválogatva. A pénz előzetes megküldése esetén vagy utánvétellel küldi: **Scheffer D. Sándor Budapest, VIII., Bezerédi-utca 3/a szám.**

HOGY EGESZSÉGÜNKET ÖVJUK, IGYUNK

Főraktár: **ID. MISSELBACHER J. B. czégnél.**

Hölgyek részére nélkülözhetetlen.

A női szépség

Csodás, gyors hatása.

elérésére, tökéletesítésére és fentartására legkitünőbb és leghibízottabb a vegytiszta, sem higanyt, sem ólmot nem tartalmazó teljesen ártalmatlan

FÖLDES-féle

MARGIT CRÈME

Törvényesen védve.

Ezen világhírű arezkenőcs pár nap alatt eltávolít szeplőt, májfoltot, pattanást, bőrtakát (Mitesser) és minden más bőrbaját. Kisimítja a ráncokat, redőket, himlőhelyeket és az arezot fehérré, simává és üdévé varázsolja.

Ára: kis tégely 1.— kor., nagy tégely 2.— kor., Margit hölgypor 1.20 kor., Margit szappan 70 fill., Margit fogpép (Zahnpaste) 1.— kor., Margit arcviz 1.— kor.

Postán utánvétellel vagy a pénz előzetes beküldése után küldi a készítő:

FÖLDES KELEMEN
gyógyszerész, ARAD.

Kapható minden gyógyszer-tárában, drogériában és illatszert-üzletben.
Főraktár Gyulafehérvárt: **Fröhlich Gyula, Storfer Leó**, gyógyszer-tár.
Góth Gyula fodrász.

Hamisítók bíróság üldöztetnek.

Legjobb szépitő szer.

BUAMANN ARNOLD

GÖZERŐRE BERENDEZETT ASZTALOSÁRUGYAR GYULAFEHÉRVÁRT.

T. CZ.

Szives figyelmébe ajánlom azt, hogy eddigi

NAGY BUTORRAKTÁROMBAN

60 teljesen berendezett salon, ebédlő, hálószoba stb. bármikor megtekinthető.

A VIDÉK LEGNAGYOBB SZÖNYEGRÁKTÁRA

salon- és futószőnyegekben, nálam található nem kevésbé nagy raktár **HAJLITOTT SZÉKEKBEN.**

Diványok nagy választékban teljesen készen kaphatók.

Kárpitos- és disztő-műhelyem kiváló szakértelmű munkaerőkkel van ellátva.

Ajánlom egyidejűleg saját készítményű galv. aczélsodrony ágybetét és kocsiüléseimet.

TEMETKEZÉSI INTÉZETEM

a legmagasabb igényeknek is teljesen megfelelően van berendezve, mindenkor 100, sőt több koporsót tartok raktáron s két gyászkocsit, köztük egy díszes üvegkocsit. Már a 100 koronát meghaladó temetéseknel új találmányu s hygienikus szempontból kiváló előnnyel bíró **legtisztító** készülékemet (desinfections-apparat) ingyen adom használatra.

Elvállalom **épület, butor, portal** készítését és **gyógyszertárak** berendezését; javítási s minden szakmámba vágó munkálatokat. Mindennemű **mázoló munkák** gyorsan és izlésesen készíttetnek el.

URANOS-kék

ruha-
mosáshoz

a legjobb kékítő szer.

— Törvényesen védve. —

Mocó-intézetekben, háztartásokban a legkedveltebb ruhakékítő. — **Olcsó és felülmúlhatatlan!**

kis üveg 24 fillér, tizszi mosáshoz elegendő. — 1 nagy üveg 1.60 kor. 1/2 üveg 1 kor.

Kapható mindenütt. Utánzatoktól óvakodjunk!

Kizárólagos
gyártói:

Hochsinger Testvérek Vegyészeti gyára

Budapest,
VI. Rózsa-utca 58.

Minden időben semmi sem biztosítja jobban az egészséget, mint a jó és emésztő-képes gyomor, meg a **tiszta ivóvíz**. Kiváló eszköz erre a **mohai**

ÁGNES

forrás. A mohai víz, mondhatni, mióta a földből előbukkant, mindjárt ismeretessé lett kiváló gyógyító hatásairól.

A víz olyan mélységből ered, a milyen mélyre a talaj esetleges szennyezettségének fertőző anyagai semmi körülmények között sem juthatnak le, mert 24-féle kitünőbbnél kitünőbb szűrő öldrétég állja útjokat, következésképpen tehát a víz

teljesen bacillus-mentes,

azaz a legideálisabban tiszta s így a legegészségesebb ivóvíz.

Ennek igazolásául

Sz. 29/1902.

M. k. bakteriologiai intézet
Budapesten.

Nem kevésbé jellemző a forrás kitűnő tulajdonságai egyikeért a tisztaságára nézve az 1902. február 18-án megejtett bakteriologiai vizsgálatról alkotott vélemény, mely szó szerint a következő:

Az előrebocsátott vizsgálati eredmény tanúsága szerint a mohai **ÁGNES**-forrás vize bakteriologiai szempontból nagyon tiszta és kifogástalan.

Budapest, 1902. február 18-án.

Dr. Preisz Hugó s. k.

a m. kir. áll. bakteriologiai intézet vezetője,
ny. f. tanár.

Árlapot s prospectust kívánatra bérmentve küld a mohai Ágnes-forrás kezelésére Mohán, Fejérmegye.

Főraktár Gyulafehérvár és vidékére MISSELBACHER J. B.-nél.

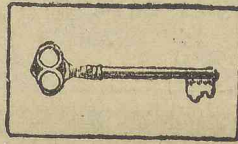
BRÁZAY-féle SÓSBORSZESZ

➤ A Brázay-féle <
sósorszesz megbe-
csülhetetlen mint erő-
sítő szer gyermekeknek,
gyenge, vagy idősebb
embereknek.

SCHICHT-SZAPPAN

„Szarvas” vagy „Kulcs”

jegygyel.

Legjobb, legkiadósabb és azért a legolcsóbb szappan.

MINDENÜTT KAPHATÓ!

PÉNZT, SOK PÉNZT,

havonként 1000 koronáig kereshet mindenki tisztességesen minden szakismeret nélkül

Küldje be címét **E. 995.** jelige alatt a következő címre: **Annoncen-Abteilung des „Merkur“ Mannheim, Meerfeldstr.**

ÉRTESÍTÉS.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses tudomására hozni, hogy a piac-téren levő

Erzsébet szállodát

átvettem és azt ujonnan berendezem, úgy hogy a t. cz. közönség minden időben a legmesszebb menő kényelemben részesül.

➡ Omnibusz minden vonathoz pontosan indul. ➡

A kávéház és vendéglő ünnepélyes megnyitása f. évi augusztus hó 2-án lesz.

Friss ételekről és italokról mindig gondoskodva van. A zenét Polgár Béla híres színházi zenekara szolgáltatja.

Számos látogatást és támogatást kér

LEFKOVITS A.,
az Erzsébet szálloda tulajdonosa.

VILÁGHIRŰ!!

A REKORD

festészeti-műintézet

kiválóan sikerült életnagyságu arcképeiről melyeket elismert művészek által készített számos (kir. közjegyző által hitelesített) elismerőlevél a világ minden tájáról.

ELSŐRANGU KÉPEK ÁRAI

olaj-aquarell és pastel festésben fénykép után

48—63 cm. nagyságban a **20 kor,**

Legfinomabb kivitetű Brom-Platin és kréta rajz a **5 kor.**

Részletes árjegyzék bérmentve. Egy életnagyságu festményt készítünk minden kinek

TELJESEN INGYEN

ha részünkre 5 rendelést szerez és azokat egyenként vagy egyszerre beküldi.

REKORD festészeti műintézeie

BUDAPEST. Rottenbiller-utca 46. szám.